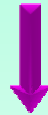

PROJEKT EWALUACJI PROGRAMU NAUCZANIA

ETAPY PROCESU EWALUACJI

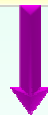
I. Projektowanie

II. Prowadzenie badań i gromadzenie danych

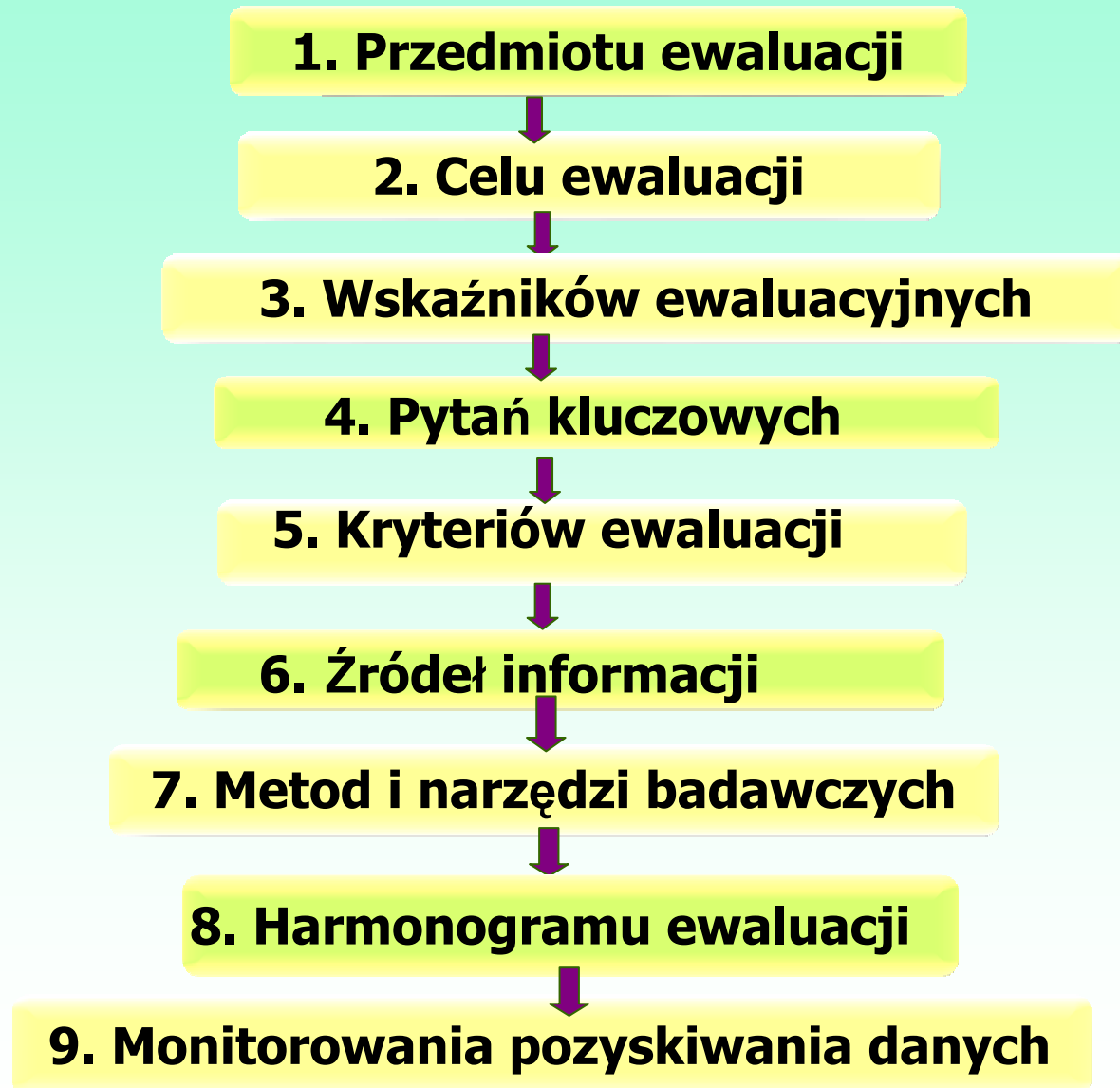

III. Analiza danych oraz interpretacja wyników badań; wnioski

IV. Raport ewaluacyjny

I. PROJEKTOWANIE EWALUACJI - USTALENIE

I.1. Ustalenie przedmiotu ewaluacji

Przedmiot ewaluacji:

- **REALIZOWANY (WDRAŻANY) W SZKOLE PROGRAM NAUCZANIA**

I.2. Ustalenie i sformułowanie celu ewaluacji

(H. Komorowska)

ewaluacja
**CELÓW
PROGRAMOWYCH**

Ma charakter teoretyczny, dotyczy zasadności (racjonalności) budowania celów programu

ewaluacja
**SZANSY REALIZACJI
USTANOWIONYCH
CELÓW NAUCZANIA**

Ma charakter empiryczny, dotyczy oceny zakresu celów, czyli określenie stopnia trudności programu, możliwości realizacji celów w szkołach masowych i elitarnych

ewaluacja
**PRZYDZIAŁU
UCZNIÓW DO
DANEGO PROGRAMU**

Dotyczy efektywności działań, w wyniku których określono poziom umiejętności uczniów i przydzielono ich do grup realizujących program o odpowiednim stopniu trudności

ewaluacja
EFEKTYWNOŚCI
NAUCZANIA

Dotyczy stopnia realizacji celów zamierzonych przez autora programu oraz określenie czynników wpływających na osiągnięcia uczniów (*oprócz programu nauczania – wpływ domu, środowiska, rola korepetycji itp.*)

ewaluacja
SPÓJNOŚCI
TREŚCI
NAUCZANIA Z
CELEM

Dotyczy oceny stopnia korelacji celów i treści (brak np. tej spójności w programie, w którym autor formułuje cel: *pisze poprawnie pod względem ortograficznym, natomiast w zakresie treści nie proponuje zapisów dotyczących ortografii*)

ewaluacja
SPRAWNOŚCI
NAUCZANIA

Dotyczy optymalizacji procesu dydaktycznego (*skrócenie czasu przeznaczonego na realizację określonych treści i osiągnięcia celów, zmniejszenie kosztów i nakładu pracy nauczyciela i/lub uczniów w celu uzyskania tych samych efektów*)

1) Sprawdzenie (ustalenie, określenie) stopnia efektywności nauczania: realizacji celów zamierzonych przez autora programu oraz określenie czynników wpływających na osiągnięcia uczniów (oprócz programu nauczania – wpływ domu, środowiska, rola korepetycji itp.);

2) Sprawdzenie stopnia spójności treści nauczania z celami: (korelacji celów i treści programowych);

3) Sprawdzenie stopnia sprawności nauczania (w celu optymalizacji procesu dydaktycznego: skrócenia czasu przeznaczonego na realizację określonych treści i osiągnięcia celów, zmniejszenie kosztów i nakładu pracy nauczyciela i/lub uczniów w celu uzyskania tych samych efektów)

4)?

Cel ewaluacji powinien być realistyczny i osiągalny

I.3. Ustalenie wskaźników ewaluacyjnych

Wskaźniki: mierzalne cechy, zachowania, postawy pozwalające sprawdzić skuteczność programu, pełnią rolę dowodów zaistniałych zmian; określane bywają jako „**wskaźniki sukcesu**”

Wskaźnik to czynnik ilościowy (odsetek, procent, stopień), jakościowy (opinia) lub zmienna za pomocą której można zmierzyć osiągnięcie celów

- Powinny ujmować istotę problemu
- Korespondować z konkretnymi celami

(co może udowodnić, pokazać, że cele programu zostały osiągnięte?), np.:

I.4. Ustalenie pytań kluczowych

- Pytania, na które będzie się szukać odpowiedzi, zaś odpowiedź na nie stanie się kanwą raportu ewaluacyjnego;

- Powinny być skierowane na przedmiot i cel badań
- (program nauczania...
sprawdzenie stopnia
efektywności nauczania)

- Formułuje się je w sposób ogólny i zarazem konkretny;
- Powinny mieć charakter i budowę pytań otwartych (w ich formułowaniu unikamy tzw. „czykania”)

Np.:

-W jakim stopniu osiągnięte zostały cele programu?

-Jakie czynniki miały wpływ na osiągnięcie celów?

-Jakie czynniki utrudniały realizację celów?

-Jaki wpływ na poprawę wyników nauczania miały postawy i zachowania rodziców?

-Jakie, zaprojektowane w programie i zastosowane przez nauczyciela metody i formy pracy oraz środki dydaktyczne wyzwały u uczniów aktywność na zajęciach?

-Jakie czynniki miały decydujący wpływ na wzrost u uczniów motywacji do nauki?

-.....?

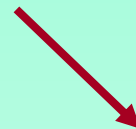
I.5. Ustalenie kryteriów ewaluacji

Kryteria są uszczergólowieniem pytań kluczowych i służą wskazaniu, co w ramach ewaluacji będzie podlegało wartościowaniu (ocenie), np.: **skuteczność, trafność, efektywność, użyteczność, trwałość** itp.

- W jakim stopniu osiągnięte zostały cele programu?

- Czy wszystkie cele programowe zostały w pełni zrealizowane?
- Które cele programu zostały zrealizowane częściowo?
- Które cele programu nie zostały zrealizowane?

BADANIA EWALUACYJNE OBEJMUJĄ GROMADZENIE I ANALIZĘ DANYCH

ILOŚCIOWYCH

Zasadnicze pytanie: **ILE?**

Stosowane wtedy, gdy ewaluacja koncentruje się na ocenie rezultatów procesu dydaktycznego, gdy w centrum zainteresowania są wyniki, osiągnięcia uczniów.

JAKOŚCIOWYCH

Zasadnicze pytania: **CO? JAK?
DLACZEGO?**

Stosowane wtedy, gdy koncentrujemy się na relacjach między uczniami w klasie, na procesie dydaktycznym.

Dostarczają informacji o:

- efektach;
- postawach, przekonaniach;
- doświadczeniach, opiniach

I.6. Ustalenie źródeł informacji

LUDZIE: ustalenie próby badawczej/doboru populacji, np.:

NAUCZYCIELE

UCZNIOWIE

RODZICE

PRAC. NIEPEDAG.

DOKUMENTACJA

STATUT SZKOŁY/PLACÓWKI

REGULAMINY WEWNĘTRZNE

DZIENNIKI ZAJEĆ

PROTOKOŁY RP

ARKUSZE OCEN

PROCEDURY itp

- Na podstawie zgłoszeń ochotników do udziału w badaniu
- Próba kwotowa: znamy lub zakładamy rozkłady % interesujących nas zmiennych w populacji, a następnie odtwarzamy je w próbie (np. 30% mężczyzn i 70 % kobiet)
- Próba celowa: dobieramy osobę z uwagi na jakąś cechę, np., bycie wychowawcą, rodzicem itp.

I.7. Ustalenie metod i narzędzi badawczych

BADANIE ANKIETOWE

Kwestionariusz ankiety

WYWIAD

Arkusze wywiadu

OBSERWACJA

Arkusze obserwacji

ANALIZA DOKUMENTACJI

Arkusze analizy dokumentów

ANALIZA PRZYPADKU

Arkusze analizy przypadku

TEST WIADOMOŚCI

Arkusze testu

PRZYKŁADY PYTAŃ

(do zastosowania w wywiadzie indywidualnym/grupowym lub badaniu ankietowym)

DO UCZNIA:

- Czy czujesz się usatysfakcjonowany wynikami/ ocenami?
- Co możesz zrobić, aby, aby poprawić wyniki?
- Czy czujesz się sprawiedliwie oceniany?
- ...?

DO RODZICA:

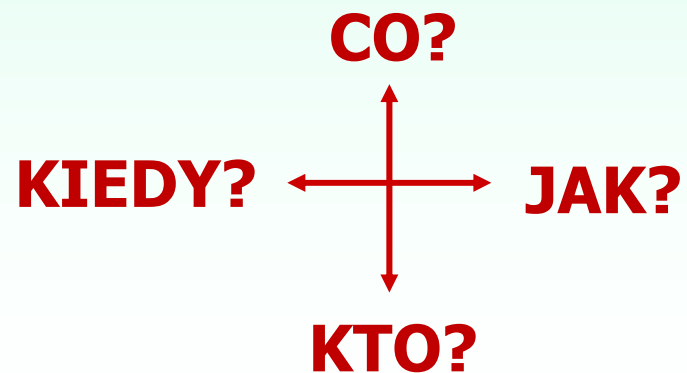
- Czy dziecko samodzielnie odrabia lekcje?
- W jakich sytuacjach prosi o pomoc rodziców?
- Ile czasu zabiera mu praca w domu?
- Jakie trudności napotyka w trakcie pracy?
- Z jakich źródeł , książek, materiałów korzysta przygotowując się do lekcji

PAMIĘTAJ! by pytania nie wybiegały poza przedmiot i cel ewaluacji

I.8. Ustalenie harmonogramu ewaluacji

Ustalenie harmonogramu (ram czasowych) badań ewaluacyjnych:

- **terminów rozpoczęcia i zakończenia ewaluacji;**
- **terminów kolejnych zaplanowanych działań;**
- **określenie czasu potrzebnego zarówno na zebranie danych, jak też ich analizę**
- **osób odpowiedzialnych za ich wykonanie**

II. GROMADZENIE I MONITOROWANIE DANYCH

Jest to konieczne do:

- **sprawnego prowadzenia badań (by ewaluator mógł mieć stałą kontrolę nad tym, co już zrobiono, co jeszcze trzeba zrobić, ile jeszcze ma czasu itp.)**
- **zapewnienia poufności i wiarygodności danych**

III. ANALIZA DANYCH ORAZ INTERPRETACJA WYNIKÓW

Porównanie wyników badań z planowanymi celami, zidentyfikowanie celów, które: zostały osiągnięte; zostały osiągnięte częściowo; nie zostały osiągnięte

Interpretacja (wyjaśnienie), co wpłynęło na uzyskanie takich a nie innych wyników badań

Uwagi, wnioski, rekomendacje

IV. RAPORT EWALUACYJNY

- I. Wprowadzenie (co było przedmiotem ewaluacji i dlaczego? Okres, w jakim prowadzono ewaluację, opis przebiegu ewaluacji; skład zespołu ewaluacyjnego)**
- II. Cele ewaluacji**
- III. Opis zastosowanych metod i narzędzi badawczych**
- IV. Charakterystyka próby badawczej (doboru populacji) i wykaz innych źródeł, z których pozyskiwano informacje**
- V. Interpretacja wyników**
- VI. Podsumowanie, wnioski, rekomendacje**
- VII. Załączniki**

(wg McNamary)

PUŁAPKI EWALUACJI

- ▶ **Nietrafność ewaluacji: przedmiotu ewaluacji, celu**
- ▶ **Niewłaściwy dobór wskaźników (czynników, które świadczą mają o wartości i skuteczności programu): wybiegają poza przedmiot i cel ewaluacji;**
- ▶ **Niewłaściwa procedura ewaluacji :np. opracowanie i zastosowanie metod i narzędzi badawczych przed ustaleniem pytań kluczowych i kryteriów ewaluacji;**
- ▶ **Niewłaściwe wnioskowanie na podstawie wyników przeprowadzonych badań: np. uwzględnienie we wnioskach wyłącznie problematyki dotyczącej uczniów, z pominięciem roli innych osób i czynników**